

S4.2 IL-ĦREJJEJF, IL-LEĠĠENDI U L-ISTORJA

S4.2.3

Ikollna esperjenza ta' test storiku ibbażat fuq l-evidenza.

A. Dan li ġejja hija kitba dwar grajja storika, jiġifieri grajja illi seħħet tassew.

Il-Migja tal-Konti Ruggieru

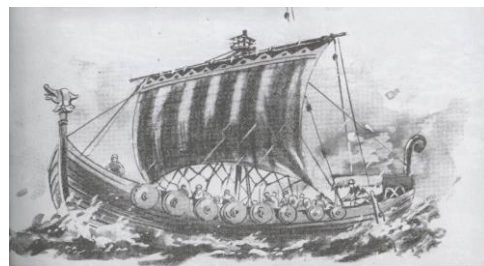
Silta għall-qari adattata mid-Denfil - ir-Raba' Ktieb

Fis-sena 1091 ġemgħa ċkejtna ta' xwieni rħewlha minn Sqallija fi triqthom lejn Malta. Fuqhom kien hemm il-Konti Ruggieru u armata kbira ta' suldati Normanni. Huma kellhom il-ħsieb li jieħdu taħt idejhom il-Gzejjer tagħna.

Issa f'Malta dak iż-żmien kien hawn ħafna Għarab. Dawn kien ilhom hawn għal bosta snin. Meta n-Normanni niżlu l-art, l-Għarab indunaw li n-Normanni kellhom armata qawwija ħafna. F'qasir żmien daħlu għewwa l-belt tal-Imdina.

Meta ra dan il-Qadi, jew il-Ħakem tal-gżira, mar bilgri jiltaqa' mal-Konti u ftiehm li l-ġlied jieqaf. Il-Konti aċċetta u sar il-ħakkiem ġdid ta' Malta. Dan kien ifisser li missirijietna u l-Għarab li kienu hawn riedu jħallsu l-ħaraġ lilu.

Il-Konti Ruggieru u s-suldati tiegħu ħadu wkoll taħt idejhom il-gżira t'Għawdex. Imbagħad għabbew ix-xwieni b'ikel, armi u żwiemel, u marru lura lejn Sqallija.

Xini tan-Normanni
jersaq lejn Malta

B. It-tpengija biex jissebbaħ test storiku.

Din hija tpenġija u mhux ritratt. Permezz ta' din it-tpenġija, Ġorġ Mallia jipprova joħloq ix-xena, kif immaginaha hu, tal-Konti Ruggieru u s-soldati Normanni tiegħu, neżlin Malta biex jirbħuha mingħand l-Għarab. Dak iż-żmien ma kienx hawn kameras tar-ritratti.

X'jagħmel l-artist qabel ipenġi stampa bħal din?

- ❖ jagħmel riċerka dwar l-istorja tan-Normanni, speċjalment dwar il-migja tagħhom fil-Gżejjer Maltin
- ❖ ifittex ilbies tan-Normanni li illum jinsab fil-Mużewijiet
- ❖ ifittex dwar ix-xwieni li kellhom in-Normanni

Meta jlesti r-riċerka, ikun jista' jibda jpenġi. **Għalhekk nistgħu ngħidu li stampa bħal din ta' Ġorġ Mallia, tiswielna ħafna biex nifhmu aħjar l-istorja tan-Normanni.**

Din hija tpenġija oħra ta' Ġorġ Mallia. Turina lbies ta' żmien l-Għarab u x-xitla tal-qoton, illi sa ftit taż-żmien ilu kienet komuni ħafna fil-Gżejjer tagħna. Stampa bħal din ukoll tgħinna ħafna biex nimmaginaw kif kienet il-ħajja f'Malta fi żmien l-Għarab u l-migja tan-Normanni.

Ċ. Iktar qari dwar il-miġja tan-Normanni f'Malta.

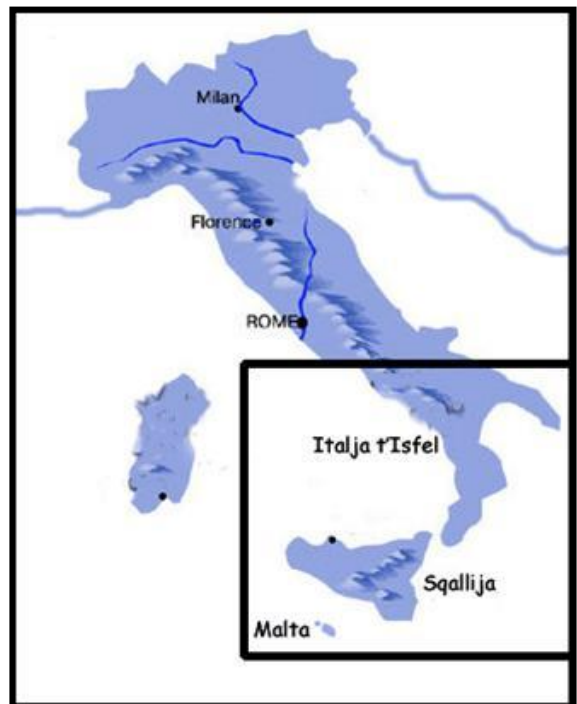
N.B. Dan li ġej huwa kollu tagħrif storiku ibbażat fuq l-evidenza.

Il-Konti Ruggieru kien Normann u ġie Malta fl-1091. Huwa telaq minn Sqallija biex jigi u jipprova jirbaħ lil Malta.

Għaliex in-Normanni ġew biex jieħdu l-Gzejjer Maltin taħt idejhom?

Fl-ansu lejn il-mappa - il-kaxxa turina s-Saltna tan-Normanni fiċ-ċentru tal-Baħar Mediterran. Fi Sqallija l-Konti Ruggieru u n-Normanni kienu qegħdin fl-aħħar ta' gwerra mal-Għarab; Sqallija kienet kwazi mirbuħa kollha min-Normanni.

Billi Malta tinsab f'nofs il-baħar Mediterran, hija importanti bħala ċentru għax minnha jistgħu jintlaħqu ħafna postijiet oħra kemm fl-Afrika ta' Fuq kif ukoll fl-Ewropa t'Isfel.

F'dak iż-żmien il-Gzejjer Maltin kienu maħkuma mill-Għarab ukoll, allura l-Konti Ruggieru, biex ma jhallix periklu għas-Saltna Normanna, ġie jattakka lil Malta biex jieħu lil Malta minn taħt idejn l-Għarab.

Il-Konti Ruggieru kif rebħilhom lill-Għarab li kien hawn fil-Gzejjer Maltin?

Għall-ewwel l-Għarab kienu se jiggieldu u jirreżistu, imma n-Normanni kienu għallieda tajbin u mħarrġa sew fil-ġlied.

In-Normanni rebħu għax inżertaw armati u mħarrġa sew fil-ġlied. Il-Konti kien qatta' ħajtu jiggieled l-għedewwa tal-Insara. Huwa ttrikkja lill-Għarab u

dawn, meta raw il-qawwa tan-Normanni malajr ċedew. Sar ftehim bejn il-Konti Ruggieru u l-Flakem Għarbi ta' Malta li kien jissejjaħ il-Qadi. Permezz ta' dan il-ftehim il-ġlied waqaf. Il-ftehim sar taħt tinda.

L-Għarab ċedew il-gżira ta' Malta lin-Normanni. Minħabba li l-Konti sar il-ħakkiem il-ġdid ta' Malta, missirijietna u l-Għarab ftehm u mal-Konti Ruggieru biex kull sena jibdeu imorru Sqallija u jħallsu l-ħaraġ. Il-ħaraġ kien jithallas bil-fidda. Wara dan il-ftehim in-Normanni rebħu lil Malta u daħlu l-Imdina bla telf ta' żmien. Aktar tard in-Normanni ħadu wkoll taħt idejhom il-gżira t'Għawdex minn fejn ħadu ħafna affarijiet li kienu jgħoddu għalihom.

X'kienet tfisser ir-rebħa tal-Konti Ruggieru fuq l-Għarab? X'kien l-effett ta' din ir-rebħa Normanna?

Tajjeb nifhem li Malta minn dejjem kienet maħkuma minn xi qawwa barranija. Xi ġnus li ħakmu fuqna kienu dawn :

Qabel in-Normanni: il-Feniċi, il-Kartaginiżi, ir-Rumani, l-Għarab

Wara n-Normanni: Kavallieri, Franciżi u Ingliżi

Il-migja tan-Normanni f'Malta kien stadju ieħor fit-tmexxija ta' pajjiżna minn mexxejja barranin differenti - in-Normanni kienu biss wieħed minn dawn il-ħakkiema barranin.

B'din ir-rebħa ir-religjon Niraniya bdiet trabbi għeruq sodi ġewwa Malta. Il-kultura u d-drawwiet tagħna, bil-mod il-mod, bdew isiru jixbħu lill-kultura u lid-drawwiet tal-Ewropej.

Kif taħseb li ħassewhom il-Maltin ta' dak iż-żmien meta l-Konti Ruggieru rebaħ lill-Għarab li kien hawn fil-Gzejjer Maltin?

Tista' timmagina kif kont tħossok kieku int bil-migja tal-Konti Ruggieru? Għal żmien twil il-Maltin ta' dak iż-żmien kellhom lingwa u drawwiet bħal dawk tal-Għarab - f'daqqa waħda jigu n-Normanni ..... probabbli ħafna nies li kienu jgħixu hawn tħawdu u ma kinux jafu x'ser jaqbd u jagħmlu. In-Normanni taw spinta lill-kummerç ma' Sqallija u man-naħat t'isfel tal-Italja fejn in-Normanni kienu ħakkiema wkoll.

Importanti nifhmu li għal żmien twil wara l-migja tal-Konti Ruggieru f'Malta, l-Għarab ma tkeççewx mill-Gzejjer Maltin imma baqgħu jgħixu hawn. Imma issa, wara ħakma ta' aktar minn 200 sena, bil-mod il-mod bdiet tonqos l-influenza Għarbijja u minflok bdew deħlin drawwiet mill-Ewropa. Iktar ma beda jgħaddi ż-żmien, iktar Maltin bdew isiru Nsara.

NOTA TAL-AĦĦAR:

- ❖ Il-Ġrajja tal-Migja tal-Konti Ruggieru f'Malta hija ġrajja storika;
- ❖ hija **storja vera** - Il-Konti Ruggieru ġie Malta u rebaħ lill-Għarab fl-1091.
Din hija storja li ġrat vera.